

Saaristomerivuosi 2025 Skärgårdshavets år 2025

Nyhetsbrevet för Skärgårdshavets år utkommer en gång i månaden under 2025. Det innehåller hälsningar från teamet, texter av gästande experter om frågor som gäller Skärgårdshavet samt aktuella nyheter om evenemang under Skärgårdshavets år. (Om du inte vill ta emot nyhetsbrevet för Skärgårdshavets år utöver Biosfärområdets nyhetsbrev, vänligen meddela om det till adressen hanna.karvinen@pargas.fi)

Saaristomerivuoden uutiskirje ilmestyy kerran kuukaudessa vuoden 2025 ajan. Se sisältää terveisiä tiimiltä, vieraskynä-kirjoituksia asiantuntijoilta Saaristomereen liittyvissä kysymyksissä sekä ajankohtaisia uutisia saaristomerivuoden tapahtumista. (Mikäli et halua vastaanottaa Saaristomerien uutiskirjettä Biosfäärialueen uutiskirjeen lisäksi, ilmoitathan siitä osoitteeseen hanna.karvinen@pargas.fi)

Suomenkielinen uutiskirje löytyy ruotsinkielisen version jälkeen

Septemberhälsningar

Livet i Skärgårdshavet börjar lugna ner sig nu när sommarens brådska och vimmel avtagit och antalet evenemang minskat. Årstidernas rutiner skapar en känsla av frid, liksom de fenomen som är att vänta: när havsvattnet svalnar driver öronmaneter förbi bryggor, och har man tur kan man om morgnarna se en sjödimma som den uppstigande solen målar i guld. Dessa är mina favoritsaker i september och tecken på att säsongen går över till höst.

Men att bo vid Skärgårdshavet för också med sig orosmoment som kommer nära inpå en själv: Vad händer med havet och livet här, som jag älskar, om de utmaningar som hotar havet inte kan förhindras? Hur ser mitt liv i skärgården ut, om övergödningen leder till att havets artbestånd utarmas och de syrefria bottnarna ökar i areal? Dessutom har de senaste åren fört med sig nya hot, såsom

skuggflottan, sabotage och därav följande eventuella miljökatastrofer, som till exempel oljeutsläpp, som kan leda till omfattande skador.

Följande evenemang under Skärgårdshavets år fokuserar på just dessa teman, riskerna och säkerheten i Skärgårdshavet. Seminariet som ordnas på Själö den 29 september bjuder in alla att diskutera och ta del av experter inom området. Man kan redan anmäla sig så gå genast och anmäl dig, eftersom antalet platser för seminariedeltagare är begränsat på grund av de avgiftsfria förbindelsefartygens kapacitet!

Redan i detta nyhetsbrev får vi försmak av en av talarna på seminariet, Henrik Ringbom, som på ett glädjande grundligt sätt besvarat en fråga som vi fick genom kampanjen Ask a Scientist på sommaren! Det detaljerade programmet för seminariet publiceras i början av september på biosfärområdets webbplats, de övriga talarna och ämnena på föredragen kan du [kolla här!](#) Under sommaren har vi också samlat in människors tankar om vad som oroar dem kring Skärgårdshavet och vad som upplevs som det största hotet mot havet vid evenemanget Matglädje i Houtskär och under vetenskaps- och kulturdagarna på Själö. Dessa svar kan läsas här nere. Svaren kommer att utnyttjas också vid Själöseminariet, vi omarbetar dem till frågor till den paneldiskussion som avslutar seminariet.

En fridfull och trygg september till alla!

Hanna Karvinen

Koordinator för Skärgårdshavets år

Vi frågade vad bekymrar er mest med Skärgårdshavet eller Östersjön.

Här är några av svarena vi fick på Houtskärs Matglädje och under vetenskaps- och kulturdagarna på Själö:

"Jag oroar mig för de kommande vindkraftverken! - Olägenhet för landskap och för hälsan, olägenhet genom buller och reflexer, minskning av fastigheters värde och olägenhet för kulturlandskap."

"Jag oroar mig för den motsättning som lätt uppstår när man talar om Skärgårdshavets tillstånd. Jordbrukarens ansvar/jordbrukets inverkan jämfört med städernas. "Det uppstår avrinningsvatten även i Helsingfors."

"Att det sakta dör. Slam och slem på all tång och grönslick"

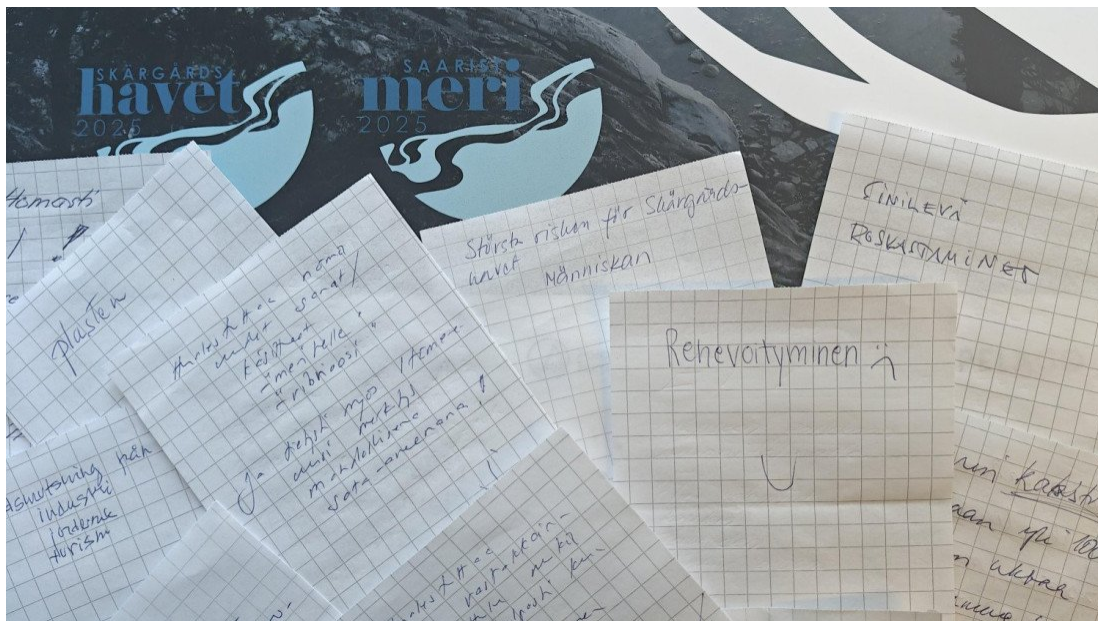

"Jag oroar mig för dessa nya ord/begrepp: "marin värmebölja", "vibrios". Och naturligtvis också Östersjöns nya ställning som en möjlig krigsarena!"

"Vattnets tillstånd: vattnet har blivit grumligare och fiskbeståndet har försämrats!"

"Cyanobakterier. Nedskräpning."

"Övergödning. Avtagande av saltpulsar."

"Oljekatastrofer "på lokal nivå". Vad gör man som privat"

"Sälar och skarvar"

"Orolig för olycka med ryska skuggflottans fartyg"

"Utan arbetsmöjligheter försvinner möjligheterna för yngre personer att bosätta sig/stanna i skärgården"

Varför får stora fartyg fortfarande släppa ut toalettavfall / gråvatten i havet?

Det korta svaret på frågan är: för att ingen har förbjudit det. Men reglerna skärps kontinuerligt.

Inom sjöfarten finns en tradition att man försöker lagstifta om saker globalt, beroende på att fartyg rör sig globalt och det skulle bli svårt i praktiken att följa regelverket om reglerna skulle variera från land till land. Baserat på den traditionen finns det också vissa juridiska (havsrättsliga) begränsningar på hur mycket stater får reglera utländska fartyg som rör sig i deras vatten. Särskilt för de yttre havsområdena (ekonomiska zonen) och krav som kräver särskild utrustning ombord finns det havsrättsliga begränsningar som innebär att kuststaterna inte får kräva mer än det som överenskommit globalt, inom FN:s sjöfartsorganisation IMO.

Östersjön är ett särskilt känsligt hav, vilket också har noterats av IMO, och det finns flera globala regler i den s.k. MARPOL-konventionen som innebär strängare utsläppskrav i Östersjön än vad som gäller globalt. Det gäller bl.a. oljeutsläpp, fast avfall och luftföroreningar.

Ett särskilt miljöproblem i Östersjön är eutrofieringen, som innebär att havsmiljön får för mycket näring utifrån. Det här är inte ett miljöproblem i de stora världshaven och därför har Östersjöländerna inte traditionellt haft mycket förståelse i globala sammanhang för behovet av stränga regler för just toalett- och gråvattenutsläpp. Det har funnits ett generellt globalt förbud att släppa ut toalettavfall närmare än 12 sjömil från land, men med ett undantag för finfördelat och desinficerat avfall som släpps ut längre bort än 3 sjömil från land.

År 2011 kom man på Östersjöstaternas initiativ överens om att göra Östersjön till ett specialområde också för toalettavfall. De strängare reglerna som trädde i kraft 2021 gällde bara toalettavfall från passagerarfartyg, som producerar mycket mer avfall än andra fartyg. Det blev förbjudet för passagerarfartyg att släppa ut någon form av toalettavfall i Östersjön, såvida inte fartyget hade ett avancerat godkänt reningsverk ombord. Övriga fartyg omfattas inte av det förbudet.

Den senaste skärpningen av reglerna i 5 kapitlet i miljöskyddslagen för sjöfart (2009/1627) har vidtagits av Finland ensidigt, utan förankring i det globala regelverket, eller i Östersjökonventionen. De nya nationella reglerna om totalt förbud av toalettavfall från alla fartyg i det finska territorialvattnet (som gäller både territorialhavet och de s.k. inre vattnen, dvs ända in till fastlandets strandlinje i

skärgården) träder i kraft den 1 juli 2025. Förbudet gäller alla sorters fartyg vars bruttodräktighet är minst 400, men också mindre fartyg som får ta minst 15 personer, och medger mycket få undantag. Eftersom utsläpp av obehandlat avfall redan har varit förbjudet enligt MARPOL-konventionens regler, är den nya regelns största betydelse att också behandlat toalettavfall nu omfattas av förbudet på territorialhavet och i skärgården.

I samma regeländring infördes också en del nya krav för gråvatten (avloppsvatten som uppkommer vid bad, disk och tvätt), som kan innebära betydande mängder av i synnerhet fosfor, men som inte har några begränsningar internationellt. De här reglerna förbjuder utsläpp av (behandlat eller obehandlat) gråvatten på territorialvattnen från fartyg vars bruttodräktighet är minst 400, eller från mindre fartyg som tar minst 15 personer och vars skrovlängd är mer än 24 meter. I bruktagandet av denna regel kräver dock mer förberedelser och den träder i kraft först den 1 januari 2030. Tills dess finns inga förbud mot gråvattenutsläpp, i Östersjön eller annanstans.

Utöver förbud har man – både inom EU och HELCOM-samarbetet – via annan form av lagstiftning försökt sporra fartyg till att frivilligt lämna sitt toalett- och gråvattenavfall i hamn, bl.a. genom att se till att sådan inlämning ingår i hamnavgiften. Men färsk forskning tyder på att relativt få fartyg trots det har använt sig av denna möjlighet. Den största delen av fartygens avfallsvatten släpps fortfarande i havet ([läs mer här](#)).

I sammandrag har det alltså tagits flera steg mot att förbjuda toalettavfall och gråvatten från fartygstrafiken, både internationellt och nationellt, men åtgärderna har inte varit särskilt effektiva. Vad gäller gråvattnet har inga regler ännu trätt ikraft, och kryphålet att släppa ut behandlat toalettavfall täpps till först i år. Under de senaste åren har regelverket dock skärpts betydligt. Östersjöländerna har på senare tid också visat att man inte alltid är villig att vänta på globalt överenskomna regler för att åtgärda problem som är specifika för Östersjön och Skärgårdshavet. Enskilda länder har enligt havsrätten en viss frihet att ställa sina egna krav på bl.a. just utsläppsbegränsningar. Det har tagit väldigt länge för Östersjöländerna att använda sig av möjligheten, men nu har både Sverige och Finland insett att Östersjöns tillstånd kräver flera olika typer av åtgärder mot fartygsutsläppen, inte bara de som man kan nå global enighet kring. Det måste betraktas som en positiv utveckling ur ett miljöperspektiv.

Henrik Ringbom

Professor i havsjuridik, fakulteten för samhällsvetenskaper, ekonomi och juridik i Åbo Akademi.

Lästips:

- H. Ringbom & A. Chircop (eds.), *The International Convention for the Prevention of Pollution from Ships (Marpol): A Commentary*, Edward Elgars Publishing Limited, Cheltenham 2025
- 'Why are we so timid on ship-source pollution?' *Baltic Rim Economies* 1/2021 (<https://sites.utu.fi/bre/why-are-we-so-timid-on-ship-source-pollution/>)
- https://helcom.fi/wp-content/uploads/2025/02/Discharges-to-the-sea-from-Baltic-Sea-shipping-in-2023-2024_.pdf

Hur är läget nu?

Henrik hann redan svara på frågan i juni. Inom detta tema fick vi glädjande nyheter redan i början av juli, när Finlands riksdag godkände en lagändring som förbjuder utsläpp av fartygens avloppsvatten i Finlands territorialvatten. För utsläpp av gråvatten finns ännu en övergångsperiod på fem år. Men lagreformen, som bland annat Skärgårdshavsårets beskyddare Pauli Aalto-Setälä flitigt har drivit, är ett tydligt steg mot att minska Östersjöns övergödning och belastning!

Händelser i september

Maija Savolainen: Photoutställningen

7.8-7.9.25, Valokuvakeskus Peri, Åbo

Vernissage tors 7.8. kl. 17-20. Havanto & Penttinen uppträder kl. 19.00.

Guidad visning på Turku Art Night 14.8.

Diskussion lör 6.9 kl. 14-15. Kvinnlig seglingskultur och miljökatastrofens estetik

[Kolla mera om Valokuvakeskus Peri här.](#)

Risker & säkerhet seminarium

Själö - Seili
29.9.25

29.9.25

Själö - Seili

Risker & säkerhet -seminariet

Riskit ja turvallisuus -seminaari

Program - ohjelma:

- 8-10 MS Norrskär: Åbo-Själö / Turku -Seili
9:30-10 MS Sommarskär: Nagu-Själö / Nauvo-Seili
- 10:00-12:00 Jari Hänninen & Hanna Karvinen:
Åbo Universitet & Skärgårdshavets biosfärområdet / Turun Yliopisto & Saaristomeren biosfäärilue
Skärgårdshavets år och Forskningsinstitutens fältstation / Saaristomerivuosi ja Saaristomeren tutkimuslaitos
- Henrik Ringbom:
Professor av havsjuridik, ÅA / Merijuristikan professori, ÅA
Nya säkerhetshot i Östersjön (skuggflottan & sabotage) – juridiska utmaningar / Uudet turvallisuusuhat Itämerellä (varjolaivasto & sabotaasi) - oikeudelliset haasteet
- Kristian Laiho:
OROI (vd) / OIKOVI (tj)
Oljeskador och deras bekämpning med hjälp av robotisering / Öljyvahingot ja niiden torjunta robotisaation avulla
- Sebastian Henriksson:
Brandmästare vid Egentliga Finlands Räddningsverk / Palomestari, Varsinais-Suomen pelastuslaitos
Räddningsverkets uppdrag och beredskap i Skärgårdshavet / Pelastuslaitoksen tehtävät ja valmiudet Saaristomerellä
- 12:00-13:00 Lunch / Lounas
- 13:00-15:00 Kari Ranta-Aho:
Fiskeriråd / Kalastusneuvos
Fiskerinäringens försörjningsberedskap i en föränderlig miljö / Kalatalouden huoltovarmuus muuttuvassa ympäristössä
- Sandra Bergqvist:
Riksdagsledamot, SFP / Kansanedustaja RKP
Skärgårdens särdrag i en föränderlig värld / Saariston erityispiirteet muuttuvassa maailmassa
- Ritva Pihlaja:
Projektledare, Byggberedskap-projekt / Projektipäällikkö, Kyllävara-hanke
Byggberedskap som grund för lokal resiliens / Kyllävara paikallisen varautumisen perustana
- Paneldiskussionen / Paneelikeskustelu
Sebastian Henriksson, Sandra Bergqvist, Henrik Ringbom & Annalena Sjöblom (Verksamhetsledare och beredskapschef, Röda Korset / Taimienryöstö ja valmiuspäällikkö, Punainen Risti)
- 15:00-17 MS Norrskär: Själö-Åbo / Seili-Turku
15:00-15:30 MS Sommarskär: Själö-Nagu / Seili-Nauvo

Risker- och säkerhetsseminarium

29.9.2025

Själö

Hur ser säkerhetsläget i Skärgårdshavet ut år 2025? Vilka är riskerna för Skärgårdshavet och dess närområden och hur kan vi förbereda oss för dem?

Vid Skärgårdshavets biosfärområdets seminarium Risker och säkerhet under Skärgårdshavets år den 29 september på Sjalö kommer just dessa frågor att diskuteras och besvaras. På seminariet behandlar vi: oljeutsläpp, skuggflottor och sabotage, fiske som försörjningstrygghet, lokal krisberedskap, insatser och räddningsverket i skärgården.

Seminariet är öppet för alla och vi ordnar också gratis transport till Sjalö från Åbo och Nagu. Evenemanget hålls på finska och svenska.

[Anmäl dig här!](#)

För alla evenemang under Skärgårdshavets år, se evenemangskalendern på biosfärområdets [webbplats!](#)

Har du ett evenemang som du vill arrangera som en del av Skärgårdshavets år? Alla är välkomna att delta i eller organisera det gemensamma temaåret tillsammans med oss! Vänligen kontakta Hanna, koordinatör för temaåret: hanna.karvinen@pargas.fi. Hon berättar mer om hur man som evenemangsarrangör kan delta i Skärgårdshavets år.

TURUN
YLIOPISTOSÄÄTIÖ

Pargas
Parainen

Kimitoön
Kemiönseari

SAARISTOMEREN
SUOJELURAHASTO

APELAGO

William Thuringin stiftelse

Saaristomerivuoden uutiskirje ilmestyy kerran kuukaudessa vuoden 2025 ajan. Se sisältää terveisiä tiimiltä, vieraskynä-kirjoituksia asiantuntijoilta Saaristomereen liittyvissä kysymyksissä sekä ajankohtaisia uutisia saaristomerivuoden tapahtumista. (Mikäli et halua vastaanottaa Saaristomeri uutiskirjettä Biosfäärialueen uutiskirjeen lisäksi, ilmoitathan siitä osoitteeseen hanna.karvinen@pargas.fi)

Syyskuun terveiset

Saaristomerellä alkaa elämä rauhoittua kesän kiireiden, kuhinan ja tapahtumien vähennyttyä. Rauhaa tuo vuodenaikojen rutiinit ja odotettavissa olevat ilmiöt: meriveden viilentyessä korvameduusat ajelehtivat ohi laitureista ja jos onni käy, aamuisin voi nähdä merisumun, jonka nouseva aurinko maalaa kultaiseksi. Nämä ovat suosikkiasioitani syyskuussa ja merkitsevät sesongin vaihtumista syksyyn.

Saaristomeren äärellä asuminen kuitenkin tuo myös huolia lähemmäs omaa ihoa: mitä käy rakastamalleni merelle ja elämälle täällä, jos merta uhkaavia haasteita ei voida estää? Miltä elämäni näyttää saaristossa, jos rehevöitymisen myötä meren lajisto köyhtyy ja hapettomat pohjat kasvattavat alaa nykyisestään? Lisäksi kuluneet vuodet ovat tuoneet uusia uhkia, kuten varjolaivaston, sabotaasin ja sen mukana mittaviin vahinkoihin mahdollistavat ympäristökatastrofit, kuten esimerkiksi öljyvuodot.

Saaristomerivuoden seuraava tapahtuma pureutuu juuri näihin teemoihin, riskeihin ja turvallisuuteen Saaristomerellä. Seilissä 29.9 järjestettävä seminaari kutsuu kaikki keskustelemaan ja kuulemaan asiantuntijoita teeman puitteissa. Ilmoittautuminen on jo auki, käythän ilmoittautumassa pian, sillä paikkoja on rajoitetusti seminaarivieraille ilmaisten yhteysalusten kapasiteetin mukaan!

Seminaarin puhujista saamme esimakua jo tämän uutiskirjeen puitteissa Henrik Ringbomilta, joka kesällä vastasi Ask a Scientist -kampanjan kautta saatuun kysymykseen ilahduttavan perinpohjaisesti! Seminaarin yksityiskohtainen ohjelma julkaistaan syyskuun alussa biosfäärialueen kotisivuilla, muut puhujat ja puheenvuorojen aiheet voi käydä kurkkaamassa [täältä!](#) Lisäksi olemme keränneet kesän aikana Houtskärin Ruokailoa -tapahtumassa ja Seilin tiede- ja kulttuuripäivillä ihmisten ajatuksia siitä, mikä heitä huolestuttaa Saaristomereen liittyen sekä mikä koetaan suurimmaksi uhkaksi merelle. Näitä vastauksia voi lukea tässä alta. Vastauksia hyödynnetään myös Seilin seminaarissa, jonne muodostamme niistä kysymyksiä seminaarin päättävälle paneelikeskustelulle.

Rauhallista ja turvallista syyskuuta kaikille!

Hanna Karvinen

Saaristomerivuoden Koordinaattori

Kysyimme mikä huolestuttaa Saaristomeressä tai Itämeressä eniten

Tässä muutamia vastauksia, joita saimme Houtskärissä Ruokailoatapahtumassa ja Seilin tiede- ja kulttuuripäivillä:

"Olen huolissani tulevista tuulivoimaloista! Ne ovat haitallisia maisemalle ja terveydelle, aiheuttavat melua ja välkehaittaa, laskevat kiinteistöjen arvoa ja ovat haitallisia kulttuurimaisemalle."

"Huolestuttaa se vastakkainasettelu mikä tulee helposti kun puhutaan Saaristomeren tilasta. Maanviljelijän vastuu / maanviljelyn vaikutus vs. kaupunkien vaikutus. "Helsingissäkin päästetään valumavesiä"."

"Se (meri) kuolee hitaasti. Liete ja lima kaikissa merilevissä ja viherahdinparta."

"Huolestuttaa nämä uudet sanat/käsitteet: "merihelle" "fibroosi". Ja tietysti myös Itämeren uusi merkitys mahdollisena sota-areenana!!"

"Veden tila: vesi on muuttunut sameammaksi ja kalakannat ovat heikentyneet!"

"Sinilevä. Roskaaminen."

"Rehevöityminen. Suolapulssien väheneminen."

Miksi suuret alukset saavat edelleen päästää käymäläjätettä / harmaata vettä mereen?

Lyhyt vastaus on: koska kukaan ei ole kieltänyt sitä. Mutta sääntöjä tiukennetaan jatkuvasti.

Merenkulussa on perinteisesti pyritty säätämään asioita maailmanlaajuisesti, koska alukset liikkuvat maailmanlaajuisesti ja koska käytännössä olisi vaikeaa noudattaa määräyksiä, jos säännöt vaihtelisivat maasta toiseen. Tämän perinteen perusteella on myös joitakin oikeudellisia (merilainsäädännöllisiä) rajoituksia sille, miten paljon valtiot voivat säännellä niiden vesillä liikkuvia ulkomaisia aluksia. Erityisesti ulompien merialueiden (talousvyöhykkeiden) ja aluksella olevia erikoisvarusteita koskevien vaatimusten osalta on olemassa merilainsäädännöllisiä rajoituksia, joiden mukaan rannikkovaltiot eivät voi vaatia enempää kuin mitä Yhdistyneiden Kansakuntien merenkulkujärjestössä (IMO) on maailmanlaajuisesti sovittu.

Itämeri on erityisen herkkä meri, minkä myös IMO on todennut, ja MARPOL-yleissopimuksessa on useita maailmanlaajuisia sääntöjä, jotka asettavat Itämerellä tiukempia päästövaatimuksia kuin mitä sovelletaan maailmanlaajuisesti. Näitä ovat öljyvuodot, kiinteät jätteet ja ilmansaasteet.

Itämeren erityinen ympäristöongelma on rehevöityminen, mikä tarkoittaa, että meriympäristö saa liikaa ravinteita ulkopuolelta. Tämä ei ole ympäristöongelma maailman suurissa valtamerissä, minkä vuoksi Itämeren maissa ei ole perinteisesti ymmärretty globaalissa yhteydessä, että käymälä- ja harmaiden vesien päästöjä koskevat tiukat säännöt ovat tarpeen. Yleinen maailmanlaajuinen kieltäminen käymäläjätteen päästämisen lähemmäksi kuin 12 meripeninkulman päähän rannasta, mutta poikkeuksena ovat hienojakoiset ja desinfioit jätteet, jotka päästetään lähemmäksi kuin 3 meripeninkulman päähän rannasta.

Vuonna 2011 Itämeren valtioiden aloitteesta sovittiin, että Itämerestä tehdään erityisalue myös käymäläjätteelle. Vuonna 2021 voimaan tulleet tiukemmat säännöt koskivat vain matkustaja-alusten käymäläjätettä, sillä matkustaja-alukset tuottavat paljon enemmän jätettä kuin muut alukset. Matkustaja-aluksilta kiellettiin kaikenlaisen käymäläjätteen päästäminen Itämereen, ellei aluksella ollut luvallista kehittynyttä käsittelylaitosta. Kielto ei koske muita aluksia.

Suomi on tiukentanut merenkulun ympäristönsuojelulain (2009/1627) 5 luvun sääntöjä viimeisimmän kerran yksipuolisesti ilman, että se olisi ankkuroitunut maailmanlaajuiseen sääntelykehykseen tai Itämeren suojelua koskevaan yleissopimukseen. Uudet kansalliset säännöt käymäläjätteen tyhjentämisen täydellisestä kieltämisestä kaikilta aluksilta Suomen aluevesillä (kattaa sekä aluemerena että niin sanotut sisävedet eli saaristossa mantereen rantaviivaan asti) tulevat voimaan 1. heinäkuuta 2025. Kielto koskee kaikenlaisia aluksia, joiden bruttovetoisuus on vähintään 400, mutta myös pienempiä aluksia, jotka voivat kuljettaa vähintään 15 henkilöä, ja se sallii hyvin vähän poikkeuksia. Koska käsittelemättömän jätteen tyhjentäminen on jo ollut kiellettyä MARPOL-säännöissä, uuden säännön tärkein merkitys on se, että käsitelty käymäläjäte kuuluu nyt myös kiellon piiriin aluemerellä ja saaristossa.

Samassa sääntömuutoksessa otettiin käyttöön myös joitakin uusia vaatimuksia harmaalle vedelle (kylpemis-, astianpesu- ja pyykinpesuvesi), joka voi sisältää huomattavia määriä erityisesti fosforia, mutta jolle ei ole asetettu kansainvälisiä rajoituksia. Näissä säännöissä kielletään (käsiteltyjen tai käsittelemättömien) harmaiden vesien päästäminen aluevesille aluksista, joiden bruttovetoisuus on vähintään 400, tai pienemmistä aluksista, jotka kuljettavat vähintään 15 henkilöä ja joiden rungon pituus on yli 24 metriä. Säännön täytäntöönpano vaatii kuitenkin lisää valmisteluja, ja se tulee voimaan vasta 1. tammikuuta 2030. Siihen asti harmaiden vesien päästöjä ei ole kielletty Itämerellä tai muualla.

Kieltojen lisäksi sekä EU:ssa että HELCOM-yhteistyössä on pyritty muulla lainsäädännöllä kannustamaan aluksia tyhjentämään vapaaehtoisesti käymälä- ja harmaavesi jätteensä satamissa, muun muassa varmistamalla, että tällaiset tyhjennykset sisällytetään satamamaksuihin. Viimeaikaiset tutkimukset osoittavat kuitenkin, että suhteellisen harvat alukset ovat kuitenkin käyttäneet tätä mahdollisuutta. Suurin osa alusten jätevesistä lasketaan edelleen mereen ([lue lisää täältä](#)).

Yhteenvetona voidaan todeta, että sekä kansainvälisesti että kansallisesti on toteutettu useita toimia käymäläjätteen ja harmaiden vesien kieltämiseksi meriliikenteessä, mutta toimenpiteet eivät ole olleet kovin tehokkaita. Harmaiden vesien osalta sääntöjä ei ole vielä tullut voimaan, ja porsaanreikä käsitellyn käymäläjätteen tyhjentämiseksi suljetaan vasta tänä vuonna. Viime vuosina sääntelykehystä on kuitenkin tiukennettu merkittävästi. Itämeren maat ovat myös viime aikoina osoittaneet, etteivät ne ole aina halukkaita odottamaan maailmanlaajuisesti sovittuja sääntöjä, joilla puututaan Itämeren ja Saaristomeren erityisongelmiin. Merioikeuden mukaan yksittäisillä mailla on tietty vapaus asettaa omia vaatimuksiaan muun muassa päästörajoituksille. Itämeren mailta on kestänyt hyvin kauan käyttää tätä mahdollisuutta, mutta nyt sekä Ruotsi että Suomi ovat ymmärtäneet, että Itämeren tila edellyttää useita erilaisia toimenpiteitä alusten päästöjen torjumiseksi, ei vain niitä, joista voidaan sopia maailmanlaajuisesti. Tätä on pidettävä ympäristön kannalta myönteisenä kehityksenä.

Henrik Ringbom

Merioikeuden professori, yhteiskuntatieteiden, taloustieteen ja oikeustieteen tiedekunta, Åbo Akademi.

Lukuvinkkejä:

- H. Ringbom & A. Chircop (toim.), *The International Convention for the Prevention of Pollution from Ships (Marpol): A Commentary*, Edward Elgars Publishing Limited, Cheltenham 2025.
- "Miksi olemme niin arkoja alusten aiheuttaman pilaantumisen suhteen? Baltic Rim Economies 1/2021 (<https://sites.utu.fi/bre/why-are-we-so-timid-on-ship-source-pollution/>)
- https://helcom.fi/wp-content/uploads/2025/02/Discharges-to-the-sea-from-Baltic-Sea-shipping-in-2023-2024_.pdf

Mitä tilanteelle kuuluu nyt?

Henrik ehti vastata kysymykseen jo kesäkuussa. Tämän teeman puitteissa iloisia uutisia saatiin heti jo heinäkuun alusta, kun Suomen eduskunta hyväksyi lakimuutoksen, jonka avulla laivojen jätevesien laskeminen Suomen aluevesiin kiellettiin. Siirtymäaikaa harmaiden jätevesien laskemiseen jäi vielä viisi vuotta. Mutta lakiuudistus, jota muun muassa Saaristomerivuoden suojelija Pauli Aalto-Setälä on ahkerasti ajanut, on selkeä askel kohti Itämeren rehevöitymisen ja kuormituksen vähentämiseksi!

Tapahtumia syyskuussa

Maija Savolainen: valokuvanäyttely

7.8-7.9.25, Valokuvakeskus Peri, Turku

Avajaiset to 7.8. klo. 17-20. Havanto & Penttinen esiintyy kl. 19.00.

Opastettu kierros Turun Taiteiden yönä 14.8.

Keskustelutilaisuus la 6.9 klo. 14-15. Naisten purjehduskulttuuri ja ympäristökatastrofin estetiikka

Riskit ja turvallisuus- seminaari

Seili
29.9.25

29.9.25

Själö - Seili

Risker & säkerhet -seminariet

Riskit ja turvallisuus -seminaari

Program - ohjelma:

- 8-10 MS Norrskär: Åbo-Själö / Turku -Seili
9:30-10 MS Sommarskär: Nagu-Själö / Nauvo-Seili
- 10:00-12:00 Jari Hänninen & Hanna Karvinen:
Åbo Universitet & Skärgårdshavets biosfärområdet / Turun Yliopisto & Saaristomeren biosfäärilue
Skärgårdshavets år och Forskningsinstitutens fältstation / Saaristomerivuosi ja Saaristomeren tutkimuslaitos
- Henrik Ringbom:
Professor av havsjuridik, ÅA / Merijuristikan professori, ÅA
Nya säkerhetshot i Östersjön (skuggflottan & sabotage) – juridiska utmaningar / Uudet turvallisuusuhat Itämerellä (varjolaivasto & sabotaasi) - oikeudelliset haasteet
- Kristian Laiho:
OROI (vd) / OIKO (tj)
Oljeskador och deras bekämpning med hjälp av robotisering / Öljyvahingot ja niiden torjunta robotisaation avulla
- Sebastian Henriksson:
Brandmästare vid Egentliga Finlands Räddningsverk / Palomestari, Varsinais-Suomen pelastuslaitos
Räddningsverkets uppdrag och beredskap i Skärgårdshavet / Pelastuslaitoksen tehtävät ja valmiudet Saaristomerellä
- 12:00-13:00 Lunch / Lounas
- 13:00-15:00 Kari Ranta-Aho:
Fiskeriråd / Kalastusneuvos
Fiskerinäringens försörjningsberedskap i en föränderlig miljö / Kalatalouden huoltovarmuus muuttuvassa ympäristössä
- Sandra Bergqvist:
Riksdagsledamot, SFP / Kansanedustaja RKP
Skärgårdens särdrag i en föränderlig värld / Saariston erityispiirteet muuttuvassa maailmassa
- Ritva Pihlaja:
Projektledare, Byggberedskap-projekt / Projektipäällikkö, Kyllävara-hanke
Byggberedskap som grund för lokal resiliens / Kyllävara paikallisen varautumisen perustana
- Paneldiskussionen / Paneelikeskustelu
Sebastian Henriksson, Sandra Bergqvist, Henrik Ringbom & Annalena Sjöblom (Verksamhetsledare och beredskapschef, Rada Korset / Taimienryöstö ja valmiuspäällikkö, Punainen Risti)
- 15:00-17 MS Norrskär: Själö-Åbo / Seili-Turku
15:00-15:30 MS Sommarskär: Själö-Nagu / Seili-Nauvo

Riskit ja turvallisuus -seminaari

29.9.2025

Seili

Miltä näyttää turvallisuustilanne Saaristomerellä vuonna 2025? Mitä riskejä Saaristomeri ja sen äärellä asuvat kohtaavat ja miten niihin voi varautua?

Saaristomerivuoden Riskit ja turvallisuus -seminaari 29.9 Seilin saarella keskustelee ja vastaa juuri näihin kysymyksiin. Seminaarissa kuullaan mm. öljyvuodoista, Itämeren uusien turvallisuushkien koskevista säännöistä ja varjolaivastosta, kalastuksesta huoltovarmuutena sekä paikallistoiminnan roolista suuriin onnettomuuksiin varustautumisessa.

Seminaari on avoin kaikille ja järjestämme myös maksuttoman kuljetuksen Seiliin Turusta sekä Nauvosta. Tapahtuman kieli on suomi ja ruotsi.

[Ilmoittaudu täällä!](#)

Saaristomerivuoden koottu tapahtumakalenteri löytyy biosfäärialueen nettisivuilta, [täältä!](#)

Osoitelähde: Asiakasrekisteri, uutiskirjeen tilaajat.
Jos et halua meiltä enempää postia, [poistu](#) postituslistalta.